

L'home que ha apamat la barba d'un pirata turc

Corredor de fons i en solitari, a Joan Pons no el perd l'ansia de fama i reconeixements. S'estima més anar construint discretament una de les carreres literàries més sòlides de les lletres catalanes actuals, amb un domini dels registres i de la llengua de primer nivell. (Text: Jordi Llavina)

A

Joan Pons, de Ferreries, molta gent li pregunta si és el nostre Joan Pons, de *Benzina*. No, no l'és, tot i que per als que ens agrada la literatura de qualitat Joan Pons, de Ferreries, és nostre de ja fa uns quants anys: en concret, ho és des de l'any 1991: el de publicació de la seva primera obra, el recull de contes *No cregui el que diuen de mi*. Pons domina molt bé la llengua literària, i diria que domina tan bé com aquella la llengua del poble. Sap fer anar els registres.

“Em considero una persona afortunada. Faig la feina que m'agrada, tinc un públic fidel que va augmentant llibre a llibre —*Sorra a les sabates* va per la segona edició i continua present a les llibreries— i la crítica literària més respectada em dedica elogis que, a vegades, em semblen desproporcionats. Tinc un entorn familiar meravellós i veig la vida com un conjunt en el qual les qüestions emocionals, familiars, socials o professionals tenen un pes específic similar. Concha Buika deia a *El País* que les metes li semblen molt avorrides, que li interessaven més els camins. Hi estic totalment d'acord. ¿Podria ser més conegut i la vida ser encara més completa? Segur que sí, però haurien de canviar moltes coses sobre les quals jo no tinc gaire poder d'incidència perquè tenen a veure amb l'edifici global de la nostra literatura. Amb les sinergies que fan, per exemple, que un transatlàntic sigui una màquina perfecta de navegació i no una baluerna preciosa de ferralla i llums de neó. La crítica hauria de tenir més influència en les vendes; les vendes s'haurien de respectar perquè l'autor ha aconseguit connectar amb el públic, però no s'haurien de confondre amb la qualitat; els mitjans de comunicació haurien de dedicar més espai a la cultura i les escoles haurien de transmetre que la lectura és un plaer equiparable al plaer sexual o,

si més no, complementari. Tot i així, el transatlàntic de la literatura catalana continua navegant i dirigeix la seva proa afuada cap a Frankfurt”.

Per cert, a ell, ¿l'hi han convidat? Resulta que no. Que la seva obra hi serà present, però no pas ell com a autor. Doncs ja hem arribat al cap del carrer. Ara que aquesta llarga resposta seva m'havia començat a convèncer... *Barba-rossa* (RBA-La Magrana), la seva última novel·la, explica la història d'un jove caçador d'ocells de Menorca al segle XVI. El nom que apareix al títol és el d'un temible pirata turc, que va sembrar el pànic a riba i riba del Mediterrani. Sorpren, d'entrada, la qualitat lírica de la prosa que hi ha fet servir l'autor. “Amb *Barba-rossa* volia fer un poema en prosa, amb un ritme àgil i una acció molt ben dibuixada. Per aconseguir-ho, havia de ser molt sintètic, però volia fugir de la fredor estilística del realisme brut o de la narrativa que aquí, de forma ingènua i pedant, es va anomenar narrativa urbana. Aquest color només te'l pot donar la poesia, i per això vaig optar per un llenguatge líric i ric que fos dictat pel ritme del text, per la musicalitat de la frase, per la fluïdesa i per la nitidesa del conjunt. Qualitats, totes aquestes, de la poesia”.

A *Barba-rossa* té molt d'encant el personatge de Roger Genestar, el caçador d'ocells. Demano a en Pons que me'n parli: com se li va aparèixer, com el va anar definint, com va vetllar-ne el creixement... “Vaig construir el personatge de Roger Genestar per analogia: de petit, jo també era un caçador d'ocells —un assassí d'ocells, com diria Emili Teixidor. Amb el dibuix del protagonista volia un personatge neutre, neutral, que contemplés els fets històrics com un Papageno del segle XVI sense capacitat d'influir en els esdeveniments que s'estaven produint. Un personatge neutral em permetia re-

flexionar sobre el tema del punt de vista com ja havia fet en un conte de *No cregui el que diuen de mi*. Per als cristians de l'època, Barba-rossa era un diable, un pirata, el rei del mal. Per als turcs, per als musulmans, era un heroi, un almirall, un sant que lluitava per la seva religió. Amb Bin Laden passa el mateix. Per uns és un diable i, pels altres, és un heroi que se sacrifica per la religió”.

Roger és foll, però... Es planta a la cort de Barba-rossa demanant-li que li lliuri la seva esclava més preuada, de qui s'ha enamorat com un babau (amb perdó dels babaus enamorats, si és que l'adjectiu aporta cap matis al substantiu). És ben quimèric, el nano... “Roger està enamorat d'un somni i persegueix un somni. És un personatge quimèric, sí, quixotes; la seva bogeria també està guiada per l'amor, però concentrada en la bellesa, en els colors. Tal vegada són dues cares de la mateixa moneda. La bogeria d'Alonso Quijano és extravertida. La de Roger Genestar és més modesta, introvertida, dirigida cap a l'interior”.

Voldria saber, encara, de quins escriptors se sent més a prop, Joan Pons. “Els autors amb els quals em sento més identificat són aquells que transiten pels límits dels sentiments humans, tant els positius com els negatius. El mestre és Shakespeare, però també Juan Rulfo, J. D. Salinger, Baltasar Porcel, Don DeLillo i la gran estirp de dones escriptores encapçalades per Isak Dinesen, Joyce Carol Oates i Jane Austen”.

Joan Pons, de Ferreries, és un autèntic corredor de fons. Té un projecte d'obra, el defensa amb una calma no exempta de passió. Val la pena atracar, si encara no ho heu fet, en la seva literatura. És terra ferma. A part que t'hi trobes de tot. Plaers a desdir, per damunt de qualsevol altra cosa.